

Luku 7

Renessanssi

Oppikirjan sivut 68-78

Kuvanveisto

- **Millaista oli kuvanveisto?**
- **Mitä uutta tuli keskiajan jälkeen?**
- **Voit käyttää perässä tulevia esimerkkejä tai etsiä omia.**
- **Selvimmät ja keskeisimmät piirteet?**

■ **Pietá** on yksi niistä veistoksista, jotka Michelangelo teki Roomassa Medici-sukuisten paavien tilauksesta. Se esittää Neitsyt Mariaa suremassa ristiltä otettua Jeesusta, lastaan.

Michelangelon Pietá-patsas (1499).

Michelangelo

Michelangelo, David, 1501–04

Ihmisfiguurien aiempaa todenmukaisempi kuvaaminen ja uudentyyppinen käsittely. Vertaa antiikin klassisen veistotaide.

Maalaustaide

- **Millaista oli maalaustaide?**
- **Mitä uutta tuli keskiajan jälkeen?**
- **Voit käyttää perässä tulevia esimerkkejä tai etsiä omia.**
- **Selvimmät ja keskeisimmät piirteet?**

Giotto di Bondone (1267–1337)

Giotto, Viimeinen tuomio,
1304–1306

Antiikin jäykkä perinne rikottiin:

- Vapautti ihmiset tasopinnasta varjostuksen avulla
- Kolmiulotteinen elämä
- Kokonaisuus

Fra Angelico (Guido di Pietro, 1400–1455)

Fra Angelico, Neitsyt Marian ilmestys, n. 1437

- firenzeläinen kirkkofreskojen maalari
- **perspektiivin käyttö**
- **edelleen raamatulliset aiheet**

Paolo Uccello; (1397-1475)

**Matematiikka ja geometria
= syvyysvaikutelma,
perspektiivi**

Piero della Francesca (1420–92)

- keskittyi perspektiivin kuvaukseen
- liitti hahmojen taustalle

maaseutumaiseman

della Francesca
Kristuksen kaste, n. 1445

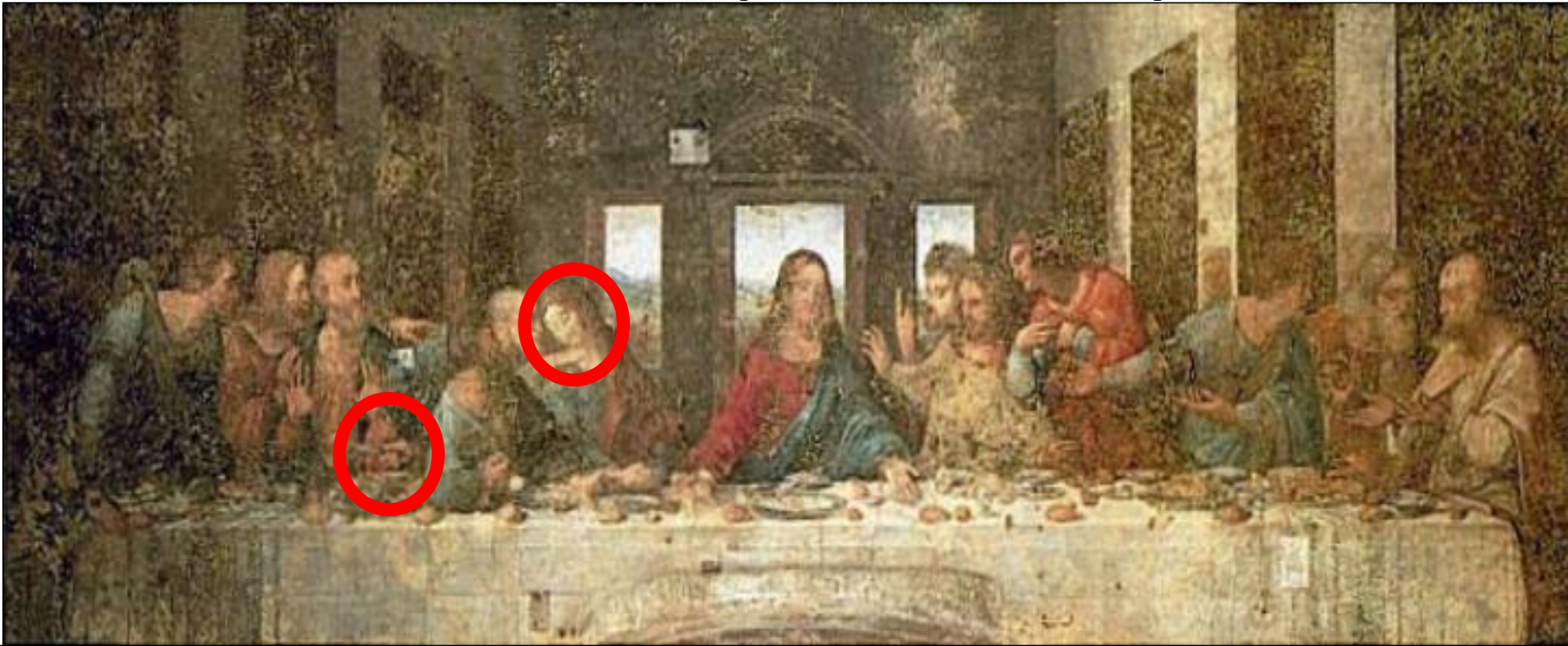
Sandro Botticelli (1446–1510)

Venuksen syntymä – maalauksessa n. 1480 Botticelli **yhdistää** ”**pakanallisen**” **antiikin myytin kristinuskon sisältöön**. Venus onkin Neitsyt Marian toinen ilmentymä. **Alastomuus**.

Leonardo da Vinci (1452–1519)

Leonardo da Vinci oli aikansa yleisnero: taidemaalari, arkkitehti, kuvanveistäjä, runoilija, luonnontutkija ja keksijä. Hän kehitti **kolmiulotteisuutta ja perspektiiviä matemaattisten apuviivojen avulla ja sekoitti valon ja varjon toisiinsa ilman rajalinjaa.**

Kuvassa Viimeinen ehtoollinen, n. 1495–1498.

Santa Maria delle Grazie –kirkko Milanossa

<http://historianet.fi/taide/mestarien-kaetketyt-viestit>

Michelangelo Buonarroti (1475–1564)

Michelangeloa voidaan pitää yhtenä **täysrenessanssin** (**Roomassa 1500-l**) merkittävimmistä edustajista da Vincin ja Rafaelin ohella. Hänen tuotantoon leimaa **suurellisuus ja paatoksellisuus**. Kuvassa ote Sikstuksen kappelin freskosta Aatamin luominen, n. 1508–1512.

Masaccio (Tommaso Guidi); Karkotus paratiisista 1425

**Tunteiden
ilmaiseminen
Ilmeet
Alastomuus**

Jan van Eyck; Kansleri Rolinin Madonna, s. 101

Pylväikkö

Perspektiivi

Maisema taustalla

Uskonnollinen aihe

yhdistettynä maalliseen

Yksilöllisyys

Marian viitta

Jeesuksen alastomuus

Jan van Eyck; Arnolfinit 1434

**Perhepotretit
Maalais- ja
arkielämän kuvaus
Symboliikkaa**

Pieter Brueghel, Kerjäläiset 1568

Pohjoinen renessanssi kuvasi
enemmän **arkipäivän ja oman ajan ihmisiä.**

Pieter Brueghel

Kuoleman voitonkulku 1562

Hieronymus Bosch, Pyhän Antoniuksen kiusaukset 1500

Giorgio Vasari; Lorenzo de Medici n.1550

**Muotokuvat
Mesenaatit
Taiteesta taidetta,
ei enää käsityötä
Sijoitus**

Leonardo da Vinci maalasi Mona Lisan vuosina 1503–1507.

Teos edustaa renessanssin muotokuvamaalausta: ajan tyyppiä ovat asento, taustan maisema ja väritys.

Öljyvärimaalaus on pieni, sen mitat ovat vain 77x53 cm.

Mallina oli 23-vuotias firenzeläisen kauppiaan del Giocondon puoliso Lisa.

Väitetään, että teos jäi kesken.

Renessanssin taide: Mitä uutta?

- **Realismi**
- **Elävät ihmishahmot**
- **Antiikki ja mytologia**
- **Perspektiivi**
- **Suhteiden vääristely**
- **Geometria – kultainen leikkaus**
- **Valon ja varjon käyttö**
- **Luonto**
- **Alastomuus**
- **Henkilökohtaisuus**
- **Muotokuvat**
- **Uskonnollisuuden ohella maalliset aiheet**
- **Tunteet**
- **Luovuus**
- **Arvokkuus**
- **Signeeraukset**
- **Puukaiverrukset**

Arkkitehtuuri

- **Millaista oli arkkitehtuuri?**
- **Mitä uutta tuli keskiajan jälkeen?**
- **Voit käyttää perässä tulevia esimerkkejä tai etsiä omia.**
- **Selvimmät ja keskeisimmät piirteet?**

Filippo Brunelleschi, Duomo 1420-36

**Kupoli
Basilika**

**Holvaus
Pylväät
Kerroksellisuus**

Kerroksellisuus

San Giorgio Maggiore Venetsiassa Andrea Palladio 1566

Julkisivu

Pietarinkirkko Roomassa edustaa renessanssia.

S P E T R I G I O R I A S I S T A N T I E V A M D N O M I N E V S P E T R I G I O R I A S I S T A N T I E V A M D N O M I N E V S

...ABO CLAV... ELORVM... TIV... ES PETRVS...

Santa Maria Novella, Firenze
1200-1300 -luvuilla

Renessanssin arkkitehtuuri

- Selkeys loogisuus
- Julkisivu
- Viivaperspektiivi (Brunelleschi)
- Antiikin Kreikan ja Rooman rakennuksista otettiin mallia: pylväät, holvikaaret, kupolit, päätykolmiot
- Rakennusten kerroksellisuus: reunalistat, palkit
- loistokkuutta ja mahtipontisuutta (myöhemmin)
- roomalainen arkkitehti **Vitruvius**
- haluttiin erottua pohjoisen "barbaarien" gotiikasta

Renessanssin kirjallisuus

Romaanitaide:

- Dante Alighieri (1265–1321) **loi italian kielen** (Toscanan murre)
- Francesco Petrarca (1304–74) runoili italian kielellä *Sonetteja Lauralle*, korosti **yksilöllisyyttä, realismi**
- Giovanni Boccaccio (1313–75) kirjoitti *Decameronen*, jonka tarinoiden aiheena ovat uskonnon ja ritarien sijasta **arkiset asiat, kuten aistikkuus ja eroottisuus**. Kehitti **juoninovellin**.
- Geoffrey Chaucer (n. 1340–1400) kirjoitti **englanninkielisen** teoksen *Canterburyn tarinoita*, Lontoon seudun murteella kokoelma tarinoita, ihmisluonnon kuvausta
- Miguel de Cervantes (1547–1616) kirjoitti 1605 **ensimmäisen kansankielisen romaanin** (*Don Quijote*), **huumoria ja idealismia**
- William Shakespeare (1564–1616) tragediat, komediat, sonetit...

Renessanssin kirjallisuus

Kritiikkiä ja politiikkaa:

- Erasmus Rotterdamilaisen (1465-1536) pääteos *Tyhmyyden ylistys*, **arvosteli kirkkoa ja pilkkasi ihmisten heikkouksia**
- Thomas More (1478–1533) hahmotteli teoksessaan *Utopia* **liberaalin ihanneyhteiskunnan**.
 - yksityisomaisuutta ei ole ja maassa vallitsee lähes täydellinen uskonnollinen suvaitsevaisuus
- Baldassare Castiglionen (14-15) *Hovimies*; **käytösneuvoja sivistyneelle aatelismiehelle** (humanisti/ritari/herrasmies)
- Niccolò Machiavelli (1469-1527) kirjoitti *Ruhtinaan* 1513, jossa **käsiteltiin valtaa ja vallankäyttöä**

Euroopan kirjallisuus kehittyi renessanssin myötä

- 1. Raamatun kääntäminen Euroopan kansalliskielille.**
- 2. Edisti kansankielisen kirjallisuuden kehitystä:**
 - *Jumalainen näytelmä, Canterburyn tarinat*
- 3. Kirjallisuuden lajien monipuolistuminen:**
 - romaanit, näytelmät, esseet, runous.
- 4. Poliittiset kiistakirjoitukset ja satiirit:**
 - *Tyhmyyden ylistys, Ruhtinas*

Renessanssin kirjallisuus

Kritiikkiä, politiikkaa ja viihdettä:

- **Kansankielisyys**
- **Yksilöllisyys**
- **Arkiset asiat** (huumori, aistikkuus, eroottisuus)
- **Juoninovelli**
- **Realismi ja idealismi**
- **Kritiikki ja arvostelu** (kirkko ja vallankäyttö)
- **Pilkka** (ihmisten heikkouksia)
- **Liberaalit ajatukset** (ihanneyhteiskunnan)

Tehtävä Machiavellistä!